

BUITEN

24^E JAARGANG N^O. 35

ZATERDAG 30 AUGUSTUS 1930

Foto C. J. Steenbergh

OULD HUIS AAN HET HAVENTJE TE EGMOND AAN DEN HOEF

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

HET ZEGEL VAN CONFUCIUS, DOOR MAX SURIENT (10)	BLZ. 410
HET SLOT AAN DEN HOEF (GEÏLL.) DOOR WILLEM STUMPF	BLZ. 409, 412—414
DE JACHTHOND, DE TROUWE GEZEL VAN DEN JAGER (GEÏLL.) DOOR MATTY VIGELIUS	BLZ. 415—416
HET BETOEVERDE EILAND (GEÏLL.) DOOR DR. FELIX RUTTEN	BIZ. 416—417
POSITANO (GEÏLL.), DOOR J. P. VAN AARTSEN	BLZ. 417
ONTVANGEN UITGAVEN	BLZ. 418
BAGDAD. HET SPROOKJE DAT GEEN SPROOKJE MEER IS... (GEÏLL.) DOOR DR. C. DE MAREES VAN SWINDEREN	BLZ. 418—420
EEN HARDE LEERSCHOOL, DOOR F. ST. MARS (3)	BLZ. 420

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam, stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam, Met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdlijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

Het zegel van Confucius

10) DOOR MAX SURIENT

ALS beleefdheid jegens zijn gasten had Wong Tom aan den achtersteven zoowel de Engelsche als de Amerikaansche vlag uitgehangen, maar die nationale symbolen hadden geen beteekenis voor de koelies en boeren, die er onverschillig naar keken. Doch van den stok aan den boeg wuifde een andere vlag met drie gestrengelde ringen, groen, rood en blauw op een grond van keizergeel; en die vlag groette de menigte met alle teekenen van eerbied en ontzag.

Als het tot vluchten moest komen, zouden de volgelingen van Macpherson een belemmering zijn door hun aantal; maar als verdedigers tegen een aanval van dien menschenzwerm beteekenden ze niets. Hij wenschte van ganscher harte, dat hij ze in Chee Nung op het jacht had gelaten — of beter nog in hun Schotsche Hooglanden. Want terwijl zij hunnerzijds die ingeboren loyauteit bezaten die ze hun leider zou doen volgen al zou gevaar of dood ze wachten, had hij het verantwoordelijkheidsgevoel geërfd, dat hem weerhield onnoodig hun leven in gevaar te brengen.

Dat bracht hem er toe Wong Tom te vragen of het misschien beter zou zijn de woonschuit verder te laten roeien of zeilen en de stoomboot met zijn overtolligen staf naar de kust te sturen.

„Zij loopen minder gevaar als ze bij ons blijven, Mr. Macpherson”, zei deze. „Als ze zich verstandig gedragen, kan ik ze beschermen; maar alleen zouden zij nooit veilig de terugreis kunnen volbrengen. Elk hunner heeft sinds ons vertrek al zoo veel misdaan, dat hij een mes tusschen zijn ribben verdient; maar geen Chinees durft een hand opheffen tegen een vreemdeling, die onder de bescherming van de gele vlag met de dooreengeslingerde cirkels staat. De ergste misdadiger in

China zou daaronder veilig zijn voor de wraak van Tsi-Ann, de keizerin-weduwe”.

„Er is ook een vlaggestok op de boot”, opperde Macpherson veelzeggend.

„Dat zou zeerooverij zijn”, zei Wong Tom, glimlachend het hoofd schuddend. „Varen onder valsche vlag zou ze geen bescherming bieden. De vlag zelf is waardeloos; de waarde zit in datgene wat ze vertegenwoordigt”.

„En dat is?”

Een oogenblik aarzelde Wong Tom, toen richtte hij zich trotsch op en sprak: „Dat is de Bewaarder van het Binnenste Heiligdom van Shen Fun — krachtens zijn hoog ambt de werkelijke machthebber achter den drakentroon”, antwoordde hij. „Dit is mijn vlag zoolang ik dit ambt bekleed en in de oogen van iederen volgeling van Confucius zou het heilig-schennis zijn als een ander ze gebruikte. Langere geheimhouding kan nergens toe dienen; zoolang ik leef en mijn macht behoud, ben ik de heerscher over Shen Fun en wie Shen Fun regeert, heerscht over China.

„Macpherson, gedurende vijftien jaren heeft dit groote rijk feitelijk een leider ontbeerd, want in Peking heeft Tsi-Ann geregeerd zonder iemand om haar in toom te houden en China gaat zijn ondergang tegemoet. Ik speel om een hoogen inzet en binnen enkele dagen zal ik de dobbelsteenen voor den beslissenden worp op tafel leggen. Win ik, dan kunt gij en uw vrienden van mijn bescherming verzekerd zijn; dan zullen uw vrouw en uw zoon u worden teruggegeven en zal ik u allen een vrijgeleide tot de kust verstreken. Tsi-Ann zal beven op den drakentroon, waarvan zij zich heeft meester gemaakt en China zal onder mijn leiding gered worden van de gevaren, die het bedreigen”.

„En als gij verliest?” vroeg Macpherson bedaard.

Wong Tom haalde zijn schouders op en maakte een gebaar dat duidelijk te kennen gaf hoe hopeloos zij er dan voor zouden staan. „Dan mogen mijn goden en uw God u beschermen!” riep hij uit. „Dan zullen wij alleen staan in Shen Fun, want mijn macht u te beschermen zal dan zijn geëindigd. Vandaag geldt mijn woord als wet voor millioenen, faal ik, dan zal ik minder beteekenen dan de armste bedelaar in China — dan zal ik mijzelf niet eens kunnen redden en voor mijn vrienden veeleer een bedreiging dan een beschermer zijn. Ik reken geheel op u, Macpherson en ik vertrouw vast, dat gij mij niet zult teleurstellen. Neen — tracht niet mij te onderwerpen, want ik kan u niets vertellen. Ik weet, dat gij vijftien jaar geleden niet normaal waart en in die enkele uren van waanzin hebt gij iets gedaan, dat vreeselijke gevolgen na zich heeft geslept. Nu zult gij gedurende enkele uren weer waanzinnig worden, ten einde het kwaad, dat gij gesticht hebt ongedaan te maken. Tot die tijd aanbreekt, kan ik u niets meer zeggen”.

Macpherson had geluisterd zonder er iets van te begrijpen en die eigenaardige, wezenlooze uitdrukking was op zijn gelaat gekomen. Weer streek hij met de hand over zijn voorhoofd, alsof hij een ontastbaren, maar verduisterenden sluier wou opzij schuiven.

„Ja — misschien — in Indië was het ook de waanzin”, mompelde hij. „Die vreeselijke Tempel van Juggernaut — de vlucht — het zilveren spoor —”. Zijn stem daalde hoe langer hoe meer, tot ze niet meer dan een gefluister was en de woorden, die over zijn lippen kwamen, waren in een vreemde taal.

Wong Tom lette op en luisterde zwijgend; toen boog hij zich voorover en schudde Macpherson heftig heen en weer.

„Neen, neen, nog niet!” riep hij op bevelenden toon.

Macpherson schrikte en herstelde zich; maar er lag een angstige vraag in zijn oogen — zooals iemand kijkt, die uit een diepen slaap ontwaakt en zich in een vreemde omgeving bevindt. Hij keek tersluiks het dek rond alvorens naar Wong Tom te kijken — wat den Chinees zeer welkom was, daar hij wist, dat men de ontroering op zijn gelaat kon lezen. In die enkele seconden was het weer kalm en ondoorgrondelijk geworden en lag er een vriendelijke, geruststellende glimlach op zijn lippen.

„U zult het dus met mij eens zijn, dat het beter is, dat zij bij ons blijven”, zei hij, alsof hij een gesprek voortzette waar-slaperigheid den draad had verloren. „De fortuin is befaamd om haar wispelturigheid, Mr. Macpherson en er zijn al vreemde dingen gebeurd dan dat ik nog eens dankbaar zou zijn voor de aanwezigheid uwer woeste Hooglanders”.

Macpherson knikte toestemmend. „Zeer goed; dat zal wel

het beste zijn", gaf hij toe. „Ik vind het een geruststellende gedachte, Wong Tom, dat wij allen in hetzelfde bootje varen — dat wij gezamenlijk moeten overwinnen of sterven”.

De woonschuit lag in een der tallooze sluizen, waarin ze voet voor voet werden opgeheven tot de hoogte waarop rijstvelden vervangen waren door gerst en waar papavers hun roode bloemen door het groen lieten schitteren. Wong Tom wachtte met antwoorden tot het beschaduwde dek waarop zij zaten gelijk lag met de steenen sluiswallen. Toen stond hij op, wenkte Macpherson hem te volgen en liep naar de verschansing.

Aan den oever stond de gebruikelijke massa van snaterende en gesticuleerende inboorlingen, die drongen en duwden om de blanke vreemdelingen beter te kunnen zien; maar bij het zien van Wong Tom verdoofde hun gebabbel tot doodsche stilte en een enkele beweging van zijn uitgestrekte hand deed ze nog sneller en haastiger terugwijken, dan ze aanvankelijk vooruit gedrongen waren om beter te zien. In ongelooflijk korten tijd was die heele menschenmassa zoo volkomen verdwenen, dat men van het dek af het gansche landschap kon overzien. Zijn hand opheffend wees de Chinees op een rij lage heuvels aan den Oostelijken horizon.

„Daar ligt Shen Fun, Mr. Macpherson”, zei hij plechtig. „Morgen bij het aanbreken van den dag zullen wij de buitenmuren duidelijk kunnen onderscheiden. Tot wij deze bereikt hebben, zult u weinig zien, dat verschilt van het land, dat wij zijn doorgetrokken, maar eenmaal daarbinnen, moet gij er op voorbereid zijn, dat gij dingen zult zien, die in strijd zijn met de Westersche begrippen”.

„Maar u bent toch nog steeds voornemens ons er binnen te leiden; zal het tot vechten komen?” vroeg Macpherson. „Ik ben niet bang voor mijzelf, Wong Tom, maar ik ben hierheen gekomen met een doel voor oogen en dat zal ik niet kunnen bereiken als ik word doodgeslagen. Is uw macht groot genoeg om ons een vrijen doortocht te verzekeren?”

„Op uw eerste vraag kan ik zeer beslist met „neen” antwoorden”, zei de Chinees. „Het zou geen gevecht zijn; het zou vernietiging, een bloedbad beteekenen als wij zouden moeten binnenkomen op de manier, die gij u hebt voorgesteld. Gij en allen die met u zijn zullen de buitenste poorten binnen trekken als mijn gevangenen en ik zal de eenige zijn die weet, dat de bedoeling is, dat gij ze ook weer levend zult verlaten”.

Macpherson had in stomme verbazing geluisterd en toen Wong Tom uitgesproken had, lachte hij spottend. „Meent ge dat werkelijk? Geloofst gij inderdaad, dat wij ons daarbinnen ongewapend zullen wagen?” vroeg hij.

Wong Tom boog waardig het hoofd, maar voor hij kon antwoorden, liep Macpherson naar de trap, die leidde naar de kajuit, waar Winton en Sternberg in een spel schaak verdiept zaten.

„Komen jelui eens hier en hoort dat eens!” riep hij; en toen zij op dek stonden, vertelde hij ze in het kort wat Wong Tom gezegd had. „En zelfs als wij dwaas genoeg waren om toe te stemmen, kunt gij u Niel en zijn mannen voorstellen, die zich, al is 't in schijn, rustig lieten voortdrijven als gevangenen van Chineezzen?” besloot hij.

Wong Tom had geduldig geluisterd; nu antwoordde hij vóór de anderen tijd hadden wat te zeggen.

„Daar is geen sprake van”, zei hij; en er lag een toon in zijn stem, die Sternberg deed denken aan Winston's voor-spelling van de ijzeren hand. „Officieel heb ik alleen met u te maken, Mr. Macpherson en ik zal u wel niet behoeven te herinneren aan uw belofte om u in allen deele te onderwerpen aan wat ik in ons belang noodig acht. U moet mij vergezellen naar het Heiligdom en voor uw eigen veiligheid is het noodzakelijk, dat gij gaat als mijn gevangene. Dat geldt evenzeer voor iederen anderen vreemdeling, die medegaat en gij hebt zelf erkend, dat zelfs uw gezag niet voldoende zou zijn om uw volgelingen daartoe te bewegen. Het is dus vanzelf sprekend, dat zij Shen Fun niet mogen binnentrekken en ik mag nu wel zeggen, dat ik nooit voornemens was ze dit te veroorloven.

„Mijn plan luidt als volgt: Morgen in den namiddag zult gij drieën met mij landen op een punt van het kanaal, dat het dichtst bij Shen Fun gelegen is; dan volgt een landreis van tien mijlen. Vóór wij hiertoe overgaan, moet gij uw Hooglanders goed duidelijk maken, dat meerdere onhebbelijkheden hunnerzijds onvermijdelijk tot hun dood zullen leiden. Het beste wat zij kunnen doen is zich strikt tot hun gedeelte van de boot te beperken en geen stap daarbuiten te doen.

„De stoomboot trekt inmiddels de woonschuit door ka-

nalén, die ik zal aangeven naar een punt halverwege Shen Fun en Lang Tun en blijft daar liggen tot gij weer aan boord komt. Gij, mijne heeren, zult in Shen Fun komen als mijn gevangenen, als ten minste Mr. Winton en Mr. Sternberg verder mee willen gaan”. Hij zweeg en keek ze vragend aan.

„Gaat u voort, alsublieft”, zei Winton. „Wij zijn niet zoo ver meegegaan om zonder goede reden terugtekeeren”.

„Zeer goed, maar ik waarschuw u, dat uw zelfbeheersching zwaar op de proef zal worden gesteld”, vervolgde Wong Tom ernstig. „Eenmaal binnen de muren der Heilige Veste zult gij veilig zijn en zal niemand u molesteeren. Maar tot wij daar zijn aangekomen kan ik slechts voor uw leven instaan, want het volk is fanatiek en niettegenstaande mijn bescherming zult gij bespottung en belediging te verduren hebben. Doch als wij de Heilige Poort zijn binnen getreden, zult gij, mijne heeren in vrijheid worden gesteld; alleen Mr. Macpherson zal mijn gevangene blijven — op eerewoord, weliswaar, maar onderworpen aan mijn bevelen. Gij beiden, Mr. Wilton en Mr. Sternberg zult voor de veiligheid van Lady Lochineal moeten waken. Haar zoon zal uw gids zijn en gij zult haar naar deze boot brengen. Dit is in grove trekken, mijn plan; de rest zijn slechts bijzaken”.

ZEVENDE HOOFDSTUK

Van uit de verte gezien leek Shen Fun precies op al de andere ommuurde steden, die zij op hun reis waren voorbijgegaan, maar toen zij de poorten naderden, bemerkten de drie avonturiers een treffend verschil. De massieve middeleeuwsche muren waren uitstekend onderhouden en de schittering van den zonneschijn op staal bewees dat er nog steeds scherp de wacht gehouden werd.

Tijdens dit laatste gedeelte hunner reis was er niets geschied om hun achterdocht op te wekken. Toen zij landden, stonden er draagkoetsen in gereedheid en op de schouders van sterke koelies gedragen, waren zij vlug en op gemakkelijke wijze over de uitgestrekte vlakke getransporteerd, waarop de vestingmuren der stad van de heuveltoppen dreigend neerzagen.

Zoowat honderd el van de groote poort af, stonden de dragers stil en zetten hun last op den grond; op een wenk van Wong Tom klommen de vreemdelingen uit hun stoelen en voegden zich bij hem.

„Een laatste woord van waarschuwing voor uw eigen welzijn, heeren”, zei hij met nadruk. „Ik weet, dat gij gewapend zijt, maar — wat er ook gebeure — moet gij voor uw veiligheid slechts op mij vertrouwen en geen poging tot verweer doen”.

Er was geen tijd om meer te zeggen, want geen mensche-lijke stem had zich hoorbaar kunnen maken boven het wan-luidend geschal van horens en trompetten, dat plotseling uit den poortboog opluidde, en een oogenblik later leek het alsof de heele bevolking van Shen Fun door den nauwen door-gang stroomde. Die kolom zette zich waaivormig uit toen zij de open ruimte voor de poort bereikte en kwam toen op ze af — een schreeuwende, gesticuleerende golf van dreigende geestdrijvers. Een enkel oogenblik gleed er een schaduw van twijfel en angst over Wong Tom's gelaat, maar dit veranderde ras in een trek van vastberadenheid en hij sprong op in zijn stoel en hief zijn hand op met een gebiedend gebaar. Geen mondeling bevel had men kunnen hooren en slechts een steenen muur had den menschenstroom kunnen stuiten, maar het gezicht van die opgeheven hand wekte blijkbaar ontzag en toen zij de massa naderden, week de golf uiteen en draaide om den draagstoel en de drie mannen, die zich er aan vast-klemden, zooals de branding schuimt en kolkt om een een-zame rots.

Zelfs Winton, die het klassieke Chineesch uitmuntend en de meeste dialecten goed kende, verstond de kreten en uitroepen niet, maar men kon zich niet vergissen in den haat die uit den toon dier woorden klonk noch de wreedheid en bloeddorst miskennen op de afschuwelijk verwrongen gele gezichten, die ze omringden.

Wong Tom maakte snel gebruik van dit oogenblik en zijn stem klonk luid boven de schrille keelklanken der fanatieke bewoners uit. Ook hij sprak in een taal, die zijn metgezellen niet kenden, maar men kon niet twijfelen aan den zin der woorden gesproken door iemand die gewend was gezag uit-teoefenen en die blijkbaar over een grooten woordenschat beschikte, want de dichtstbijstaanden weken terug alsof ze door een zweeps slag waren getroffen. (Wordt vervolgd)

Foto C. J. Steenbergh

DE WEG VAN EGMOND AAN DEN HOEF NAAR BERGEN

HET SLOT AAN DEN HOEF

„Een volk dat zijn geschiedenis niet eert heeft nog geen volledig ontwikkeld nationaal gevoel”.

DE geschiedenis van het beroemde Slot op den Hoef is nauw verbonden met die van de niet minder beroemde Abdij op Egmond Binnen; in hoofdzaak hebben de eerste Heeren van Egmond hun eer en aanzien te danken aan de welgezindheid van de eerste Abten der Egmondsche Abdij. ☼ Toen Diederick, in onze geschiedenis bekend als Dirk I, van Karel den Eenvoudige in 922 bij giftbrief o.m. Kinhem (Kennemerland) in erfelijk leen kreeg, moeten de voorouders van de latere Egmondsche Heeren in deze omgeving door erfrecht reeds grondbezit hebben gehad, welk bezit door Dirk, nadat hem geheel Kinhem was afgestaan, is erkend. ☼ Een schenking echter van de Abdij aan Berwout den Jongere, een vrij geboren Kennemer, van grond met eenige woningen op Egmond aan den Hoef is aanleiding geweest dat op dit bezit door Berwout den Jongere voor zich en de zijnen een vast verblijf werd gesticht. Deze Berwout is, als belooning voor de goede diensten die hij de Abdij heeft bewezen, door Abt Wouter benoemd als Advocatus van de Abdij, dat is verzorger der wereldsche zaken het convent betreffende. Door deze schenking en door deze benoeming is Berwout den Jongere in aanzien en vermogen diermate gestegen dat hij in staat was een begin te maken met den bouw van een verblijf waaruit jaren later dan het Slot is ontstaan. Berwout wordt geacht de eerste te zijn geweest, die den plaatsnaam Egmond als geslachtsnaam aannam. Het advocaatschap, door de Egmondsche Heeren als een erfelijk recht beschouwd, is later aanleiding geweest tot langdurige twisten tusschen de Heeren op het Slot en de Abten van de Abdij. Het advocaatschap bracht mee een zekere onderhoorigheid

aan de Kloostervoogden, waartegen de vrije Heeren van het Slot zich steeds hebben verzet. ☼ Voor het bouwen van zijn verblijf op Egmond koos Berwout geen willekeurige plaats! De eenige toegang over land tot het hart van Kennemerland, langs de Noord- en Oostzijde, was over de Alkmaarsche en Egmondsche gronden: bij de herhaalde strooptochten van de Drechtenaren en West-Friezen was dit kleine stuk van het noordelijk kwartier van het graafschap steeds het bedreigde punt! En juist op dit strategische punt, waarbij de twee eenige heirbanen samenliepen, waarvan de eene naar Alkmaar en de andere over Rinnegom, Egmond Binnen, Bakum, Castricum, Heemskerk naar het Haarlemsche voerde, werd het eerste Slot gesticht. Het diende als sluitboom voor de ervvijanden, de Drechtenaren en de West (Kleine) Friezen. ☼ Berwout de jongere sneuvelde tijdens den bouw van zijn verblijf tegen de West-Friezen en zijn bezit kwam aan zijn twee zoons: Albrecht en Dodo. De oudste zoon Albrecht werd tot ridder geslagen, hij werd door Graaf Floris den Vette de West-Friezen in 1164, voordat zijn vrouw haar eerste kind volgde Albrecht op als hoofd van het geslacht; hij was, evenstierde de goederen totdat het kind van Albrecht, een zoon, onder Dodo en Wouter is het Slot voltooid, zij waren de eerste bewoners. Dit zal geweest zijn omstreeks 1180. Zij voerden Heeren: zes zilveren kepers in een rood veld. ☼ Dodo stierf over aan zijn neef Wouter en werd Wouter, ridder, Heer van Egmond, hoofd van het geslacht. ☼ Omtrent het eerste slot

ontbreken de noodige gegevens. Toen Heer Wouter Graaf Willem, zijn leenheer, bijstand verleende tegen Gravin Ada en met zijn Kennemers voor Leiden lag, heeft de Graaf van Loon een inval gedaan in Kennemerland en werd door hem het Slot van zijn vijand Egmond verwoest (1204). Heer Wouter is wel direct begonnen met het herbouwen, doch hij heeft de voltooiing niet beleefd, hij stierf in 1208. Onder zijn opvolger Willem den Iste is het afgebouwd, het werd toen een geduchte vesting, in steen opgetrokken, omringd door een breede gracht. In het einde van de 14de eeuw was het geslacht door huwelijken met den eersten adel in den lande diernaast in aanzien gestegen, dat het Slot op den Hoef de verzamelpplaats was van de machtige, invloedrijke edelen, waarmede de Graven rekening hadden te houden. Omstreeks 1300 was Egmond dan ook, met het sterke Slot en de machtige Abdij, een der meest gezochte plaatsen van het graafschap. Men zag er de sloten en landheerlijke huizen van Renesse, Raephorst, Rietwijk, Banjaert, Clopper en andere edelen. In één nacht verloor Egmond echter al zijn aanzien en luister. Bij een onverhoedschen nachtelijken overval in 1315 werd het Slot door de Drechtaren en West-Friezen overrompeld en in brand gestoken, de nabije sloten en huizingen der edelen door de woeste stroopersbende geplunderd. Heer Wouter de 2de vertoefde tijdens de overrompeling in Haarlem en toen hij op de tijding met zijn getrouwen te hulp snelde, vond hij op Egmond zijn machtig Slot in rook en vlammen. Hij stierf, geslagen door dit onherstelbaar verlies, in 1321. Onder zijn opvolger Heer Jan den Iste, door huwelijk, behalve Heer van Egmond, ook Heer van IJsselstein, is het Slot weer opgebouwd. Heer Jan heeft hierbij meer gelet op sterkte en weerbaarheid dan op pracht en praal. Het werd een geducht kasteel, een der sterkste burchten uit die dagen. Het was geheel omringd door hoge muren, beschermd door negen torens, waarvan vier alleen voor de verdediging van de slotpoort. Het maakte een machtigen, maar ook somberen, dreigenden indruk door de hoge gesloten muren en geduchte torens. Door de breede vaart die om het geheele slot liep was het een volkomen afgesloten geheel. In dezen toestand is ons het Slot bekend uit de talrijke afbeeldingen en aldus is het gebleven tot 1573. De Heeren van Egmond, inmiddels in 1486 tot Graven verheven, hebben in den aanvang van de 16de eeuw hun hoofdzetel verplaatst naar Zuid-Nederland. Graaf Jan de IVde was, evenals zijn opvolger Graaf Karel kamerheer van Koning Karel van Spanje: zij hadden hun paleis in Brussel. Familieleiden waren in die dagen bewoners van het Slot op den Hoef. Zoo was in 1517, toen de beruchte „Swarte Hoop” Alkmaar plunderde, Jan van Wassenaar slotvoogd op Egmond, die tijdig een aanval van de gevreesde stroopers wist te keeren. Graaf Lamoraal van Egmond, door Koning Filips benoemd tot stadhouder van Vlaanderen en Artois, had, evenals zijn vader Graaf Jan de IVde en zijn broeder Karel, zijn hoofdverblijf te Brussel, maar omstreeks 1560 is hij tijdelijk op Egmond geweest en heeft toen met Brederode, toenmaals Heer van Bergen en met de regenten van Alkmaar het grootsche plan geregeld tot droogmalen van de uitgestrekte Berger en Egmonder meren. Na zijn dood in 1568 werden de goederen verbeurd verklaard en vervielen aan den Spaanschen fiscus. Toen in 1573 het beleg van Alkmaar te voorzien was, werd in Juni, op order van Dirk Sonoy, die op Egmond aan den Hoef zijn hoofdkwartier had, het Slot in brand gestoken; de veldoverste mocht de kans niet loopen dat straks de hechte vesting door de Spanjaarden werd bezet om Alkmaar ten val te brengen! De Abdy op Egmond onderging hetzelfde lot. Geheel vernield is het Slot echter in Juni 1573 niet, een klein gedeelte bij en om het Slotplein bleef intact. Graaf Lamoraal de IIde, die na Graaf Filips hoofd van het geslacht was,

Foto C. J. Steenbergh

DE EGMONDEN. OUDE MUUR, OVERBLIJFSEL VAN DE ABDIJ-GEBOUWEN TE EGMOND BINNEN

heeft einde 1595 nog op Egmond vertoefd. Het bezit werd eenige jaren later voor schuld aangeslagen en in 1607 gekocht door de Staten van Holland. Het slot bleef jaren lang onverzorgd, van wederopbouw door de Staten was geen sprake, eerst in 1720 kwam het toen reeds nagenoeg vervallen kasteel weer in handen van een lid van den zijtak Nyenburg. Eigenaar met de heerlijkheid werd Gerard van Egmond van den Nyenburg, directe afstammeling uit een geheim huwelijk van Heer Willem den IVde. (Gestorven in 1483. Zijn zoon Frederik was de eerste Heer van Egmond die den titel voerde van Graaf van Buren. De eerste vrouw van Willem van Oranje was de achterkleindochter van Graaf Frederik: Anna van Buren uit het Egmondsche geslacht. Koningin Wilhelmina noemt zich op reis, incognito, Gravin van Buren.) Na het bezit van Gerard van den Nyenburg in 1720 kwam het door huwelijk in het bezit van de familie van Foreest, waarvan Jacoba in 1793 gehuwd was met den heer Tinne. De tweede vrouw van dezen Tinne was nog in 1862 ambachtsvrouw van Egmond. Toen haar aangezegd werd de ruïne te restaureren, weigerde zij botweg. Het overschot van het eenmaal machtige kasteel kwam in sloopershanden, wat er op en in den grond nog bleef

Foto C. J. Steenbergh

HET KERKJE TE EGMOND AAN DEN HOEF. RECHTS DAARVAN HET EENIGE OVERBLIJFSEL VAN HET SLOT

werd tot puin gehakt. ☞ Er staat nu nog slechts 'n klein stukje muur! Eenige jaren geleden, bij het bouwen van een landhuisje is men gestuit op zwaar metselwerk, bij onderzoek bleek het dat hier nog fundamenten in den grond waren die omtrent de juiste plaats van het slot geen twijfel lieten. ☞ Het Slot op den Hoef, na de verbouwing van 1315, bestond uit drie gedeelten, geheel omgeven door een ringgracht die van 50 tot 70 voet breed was, door een gegraven vaart stond de ringgracht in directe verbinding met de Egmonder meren en met Alkmaar. De eerste ophaalbrug voerde naar een eilandje midden in het water. Daar waren de vee- en paardenstallen, werkplaatsen, hoozolders met de verblijfplaatsen voor bewakers en ander personeel. Het eilandje was door een tweede ophaalbrug verbonden met het eerste gedeelte van het Slot en voerde naar de hooge steenen slotpoort; de ingang was beschermd door twee hooge torens waarin verblijven voor de poortwachters en krijgsknechten. Aan het einde van den ingang lag het voorplein, beveiligd door twee torens waarin de vertrekken van de oversten, hoplieden en krijgers. Aan de langszijde achter de zware steenen muren waren de verblijven voor schout, bode en ander personeel, in den middentoren was het verblijf van rentmeester, schrijvers en hofbedienden. Het eerste gedeelte van het slot was geheel afgescheiden door een gracht, die in

verbinding stond met de ringgracht, aan de landzijde lag een hooge steenen booggewelven, een ophaalbrug, de derde verbond het eerste en tweede gedeelte met elkaar. De derde ophaalbrug voerde naar het eigenlijke slotplein, daar waren de grafelijke vertrekken en de vrouwenafdeeling, het voorplein werd afgesloten door den hechten vierkanten burchttoren, den hoogsten toren van het slot. De toegang tot het slotplein

was slechts aan enkelen vergund. Bij de grafelijke vertrekken lag de groote ridderzaal die slechts bij plechtige gelegenheden werd gebruikt. Aan de landzijde was het slotplein weer gedekt door twee torens. Het slot, behalve dan de

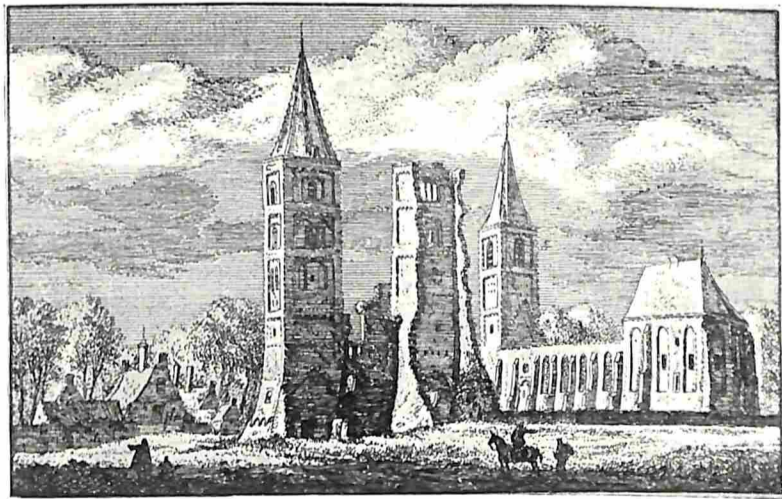

Foto C. J. Steenbergh

DE OVERBLIJFSELEN VAN DE BEROEMDE ABDIJ TE EGMOND-BINNEN (DE TORENS DER ABDIJKERK) IN HET EINDE DER 17DE EEUW. DAARACHTER DE GEDEELTELIJK VERNIELDE BUURKERK

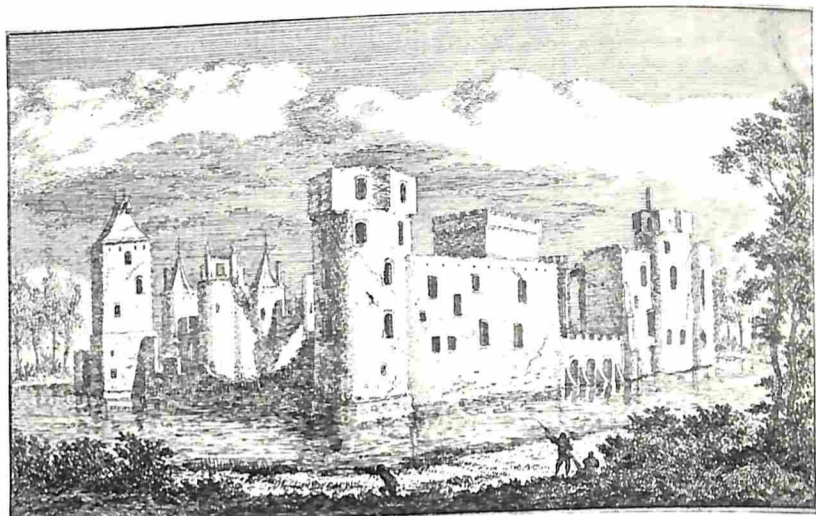

Foto C. J. Steenbergh

DE BOUWVALLEN VAN HET BEKENDE SLOT TE EGMOND AAN DEN HOEF OMSTREEKS 1680

huizen op het eilandje, was een der geduchtste kasteelen uit die dagen. De buitenmuren waren 6 voet dik, de bin-

nenmuren 5 voet, tot aan de leien spitsen van de dichte nog 3 voet. De burchttoren op het slotplein had een omvang van circa 30 voet vierkant. Bij dreigend gevaar werd het eilandje ontruimd, personeel, have en goed werd dan ondergebracht op het eerste gedeelte op het voorplein. Dan werden de bruggen opgehaald en de torens en muren met wachters bezet. Een dergelijk steenen gevaarte, zoo goed als onbereikbaar door de

breede en diepe ringgracht, was slechts door list, verraad, overrompeling of uithongeren te overmeesteren, de hechte muren weerken lag de zaal waar het gezin zich verzamelde bij maaltijden en uitspanning, hier werden ook de gewone bezoeken ontvangen. De ridderzaal diende alleen bij hoog bezoek en bij feesten, ook voor vergaderingen met de bevriende edelen en partijgenooten. Bij de Egmondsche Heeren heerschte hier een ongekende pracht en praal, het kostbaarste wat uit verre landen kon worden aangevoerd was hier tentoongespreid, kleurige Oostersche wefels en tapijten bedekten de muren, in het kunstig geslepen kristal flonkerde bij avond het stille licht der talrijke kaarsen, op de dressoirs schitterde gedreven en geslagen goud en zilverwerk. Langs de muren prijkten de afbeeldingen der Egmondsche Seigneurs. Van de zware balken der houten zoldering de in veldslagen veroverde banieren en vaandels, in de duisternen hoeken glansden de harnessen en helmetten der voorvaders. Toen Heer Jan van Egmond, na zijn stichting van het St.-Bernardus klooster op zijn bezitting te IJsselstein in 1358 op zijn Slot te Egmond dit heugelijk feit met de zijnen feestelijk herdacht, zag hij zich in de schitterende ridderzaal aan den feestdich omringd door zijn zoon Arnold, Heer van Egmond en IJsselstein, zijn opvolger, zijn zoon Gerrit gehuwd met Johanna van Raephorst, door zijn zoon Otto gehuwd met Mabila van Arkel, door Gijsbert van Vianen, Gerrit van Cuylenburgh, Philips burggraaf van Leiden en Heer van Wassenaar, Bart van Raephorst en Walraven van Brederode, allen

Foto C. J. Steenbergh

HET TEGENWOORDIGE KERKJE TE EGMOND-BINNEN, TER PLAATSE VAN DE ABDIJKERK. OP DEN VOORGROND MUUR MET STEENEN VAN DE ABDIJGEBOUWEN AFKOMSTIG

gehuwd met zijn dochters. Toen was het Egmondsche Slot de verzamelplaats van Hollands eersten en oudsten adel ☒ Op dezelfde plaats graast thans het vee.— WILLEM STUMPF

De jachthond, de trouwe gezel van den jager

ZOOLANG de mensch de jacht beoefend heeft, van de vroegste tijden der Oudheid af, is de hond de trouwe metgezel van den jager geweest. ☒ Reeds de menschen uit het Steentijdperk hadden den hond getemd, en voor de jacht afgericht. De Grieken, de Romeinen, de Egyptenaren, de Perzen, en tal van andere volkeren hebben dezen trouwen metgezel op talloze beeldhouwwerken vereeuwigd. ☒ Bij al deze volkeren der Oudheid was de hond zeer geliefd, en werd hij als herders- en als jachthond gebruikt. En al naar het gebruik, dat men van die dieren wenschte te maken, werden de verschillende rassen gefokt. ☒ Reeds in de derde eeuw na Christus moet Ptolemaeus Philadelphus in zijn beroemden Dionysos-tocht niet minder dan een paar honderd verschillende hondensoorten hebben gehad. Men zou echter geheel verkeerd denken, indien men meende, dat de honden oorspronkelijk zulke vriendelijke, zachte dieren waren als onze tegenwoordige huis- en jachthonden. Geen sprake van. De oerstam-ouders onzer honden, waren de gevaarlijkste roofdieren, en geen andere dieren durfden ze aan te vallen; zelfs de leeuw en de tijger waren voor hen bevreesd. Deze werden zelfs door de honden aangevallen. ☒ Vielen de honden bijvoorbeeld een kudde antilopen aan, zoo scheurden zij deze dieren tijdens de snelle vlucht stukken vleesch uit het lichaam zoodat de ingewanden er bij hingen. Zoolang de mensch het paard nog niet kende, het althans nog niet getemd had, zal hij wel enkel groote, sterke, snelloopende honden, die den jager behulpzaam konden zijn, om groot wild neer te leggen, voor de jacht hebben afgericht. Dit klemt te meer, als wij bedenken, dat de mensch in het Steentijdperk nog geen boog en pijl kende, en derhalve het groote wild, zooals beren, tijgers, leeuwen, evenals herten en wilde zwijnen van dichtbij, met de knots of stootspeer moest doden — een soort gevecht dus van man tegen dier, en waarbij een groote, sterke hond veel waard was. In latere tijden, toen de mensch het paard getemd en de jacht meer van uit de wouden naar de vlakke verplaatst werd, heeft hij echter ook kleinere en snellere jachthonden gefokt. ☒ Naar de historie te oordeelen, kunnen wij als den eersten, met name genoemden jager beschouwen, Nimrod, den zoon van Kusch, stichter van het Babylonische Rijk, aan wien de bouw van den toren van Babel wordt toegeschreven. ☒ Naar de Oostersche sage moet Nimrod als eerste de hondenjacht beoefend hebben. Zijn hond droeg den naam Not, omdat de God der herders hem den hond in hoogsten nood gezonden had toen 's nachts voortdurend, door wolven en leeuwen, zijn vee weggesleurd werd. ☒ Nimrod ontdekte heel toevallig, toen hij eens met het gevangene wild huiswaarts keerde, de in de honden sluimerenden jachthartstochten en maakte deze voor hem bruikbaar. ☒ Tot straf echter daarvoor, dat

de hond het gebod van den Heer, om de kudde te bewaken, overtreden had, (de hond had zich aan het wild te goed gedaan) — moest hij een ondergeschikte plaats innemen, niet als kameraad, maar als slaaf van den mensch. ☒ Gelijk ons de afbeeldingen op Egyptische monumenten leeren, gebruikten de Egyptenaren verschillende hondensoorten. Behalve de hoogbeenige met krullende staarten „sluhi”, komen ook afbeeldingen voor van honden, met spitse ooren en korter van pooten. ☒ Op antilopen werd met groote troepen honden gejaagd, die de antilopen aanvielen, ze aan hals of achterwerk verwonden, waardoor de dieren niet snel meer konden vluchten, en de jagers ze den doodelijken

Foto C. J. Steenberg
IERSCHE WOLFSHOND

stoot geven konden. ☒ Echter niet alleen de Egyptenaren jaagden veel met honden, ook door de volkeren van Azië, Assyrië, en Perzië werd veel met honden gejaagd. Zij gebruikten voor de eerste maal langharige windhonden. Vooral de Perzen. Terwijl de Arabieren den kortharigen windhond gebruikten. Echter toont het beeldhouwwerk der Perzen ook stompneuzige honden. Dit zullen ook wel de honden geweest zijn, die Alexander de Groote in zulk een groot aantal ten geschenke kreeg van den Vorst Sophites. Wellicht zijn het soortgelijke honden geweest, als de tegenwoordige Tibethonden. ☒ Hoe groote menigten honden er in de Oudheid in Perzië werden gehouden, blijkt wel uit het feit, dat een aantal dorpen geen andere belastingen behoeften optebrenge, dan te zorgen voor de groote hondenkennels. ☒ In Griekenland, en vooral in Sparta werd veel aan de jacht met honden gedaan; daar iedere jongeling dagelijks ter jacht moest gaan, om zich te stalen, en om zijn lenigheid, zijn vlugheid en zijn moed te toonen. De jacht werd door de Spartanen als een vooroefening van den oorlog beschouwd. ☒ Door de veroveringsoorlogen en door den handel in honden kwamen uit het Noorden honden naar Italië, die om hun schoone gestalte, hun vlugheid en door hun apporteeren zeer geroemd werden. ☒ De Galliciërs waren behalve groote jachtliefhebbers ook groote hondenvrienden. Bij feesten ter eere van de jachtgodin werden de honden met bloemen versierd. ☒ Uit lateren tijd lezen wij van verschillende kleinere jachthondenrassen zooals van den otterhond, den dashond, den speur- en den drijf- hond en verder nog de speciaal voor de jacht op wilde zwijnen gefokte honden. ☒ Maar niet enkel voor de jacht, ook tegen de zich meer en meer uitbreidende wolvenplaag bleken de

EEN LANGHARIGE RUSSISCHE HAZEWIND

honden uitstekend geschikt te zijn. Ja, zelfs alleen met de hulp van een groot aantal sterke honden, kon men ten slotte deze landplaag de baas worden. ☞ Karel de Groot, die een groot liefhebber van de jacht was, hield er zooveel honden op na, dat het niet mogelijk was, ze alle bij het Hof te houden. Daarom werden zij in bepaalde provincies ondergebracht. Deze honden droegen op de rechterzijde een kenmerk. ☞ De leenheeren waren er echter later op uit, om hun honden en de jagers in de kloosters onderdak te brengen en te laten verzorgen; wat den monniken evenwel verre van aangenaam was. Dit bracht den Abt van een der kloosters op een gelukkige gedachte. Toen er weer een groot aantal grafelijke jagers met hun honden in het klooster zich te goed deden en niet van vertrekken spraken, ging hij met eenige monniken naar het hof van den graaf, en deed zich met de zijnen aan de vorstelijke tafel te goed. Toen echter week na week verging, en hij geen aanstalten maakte om te vertrekken, vroeg hem de Graaf, of hij soms een verzoek te doen had. De Abt antwoordde: „Tot heden was ik van meening, dat het klooster voor geestelijke ordebroeders was gesticht, echter thans moet ik zien, dat het een hondenstal geworden is, want de honden van mijn genadigen Heer zijn er in zoo'n groot aantal te gast, dat men het koor mijner monniken niet meer noodig heeft, als de honden blaffen. Zoolang deze in het klooster zijn, ben ik genoodzaakt hier te blijven. Mijn heer kan mij gemakkelijker onderhouden, dan het klooster al zijn jagers met hun groot aantal honden”.

Het hielp, de graaf gaf bevel het misbruik te verbieden. ☞ Ook de boeren waren verplicht ten behoeve van den graaf een paar jachthonden te onderhouden. Welk een groot aantal jachthonden er gehouden werd, blijkt uit het feit dat bijvoorbeeld Hertog Heinrich van Brunswijk in 1590 niet minder dan 600 honden enkel voor de

jacht op wilde zwijnen had. Een jager had zoo ongeveer 20 honden bij zich. Elke hond kreeg per dag een pond vleesch en drie pond brood en stond in een stamboek genoteerd, terwijl elken morgen over de gezondheid der honden bericht gegeven werd. Bij het werpen kreeg de teef een paardenharen matras. Streng werden de loopsche honden nagegaan en gezorgd, dat geen dwaasheden konden gebeuren. ☞ De straffen voor een onoplettenden hondenwachter waren zeer zwaar; niet enkel werd hem het toentertijd langgedragen haar als een schande afgeknipt, maar hij kwam ook in de gevangenis. Aan de hondenwachters ondergeschikt waren de hondenjongens, die meestal uit de burgerlijke en adellijke families kwamen. Zij hadden een zwaar leven. Echter verzachtte de hoop, na drie harde leerjaren in het vrije veld te mogen jagen, of later een goede positie te krijgen, wel eenigszins dit harde bestaan. Later werd het lot der hondenjongens wat verbeterd en werden zij jachtpage genoemd. ☞ Met de aanvankelijk heel langzaam, later echter snelle vooruitgang van den landbouw, de toenemende intense bewerking van den bodem die het woud of geheel uitroeide of tot bosschen worden deed, verminderde de jacht met groote troepen honden — de lange jacht — aanmerkelijk, en thans wordt ze bij ons te lande nog maar zeer weinig beoefend. ☞ De Engelschen zijn er echter nog hartstochtelijke liefhebbers van en hebben, vooral in Ierland nog altijd zeer groote jachtterreinen, om daar naar harte-lust aan hun geliefkoosde sport te kunnen beoefenen.

MATTY VIGELIUS

Aphorisme

Als ieder het eens was met den ander, waar bleef dan de oorspronkelijke idee?

M. W. B.

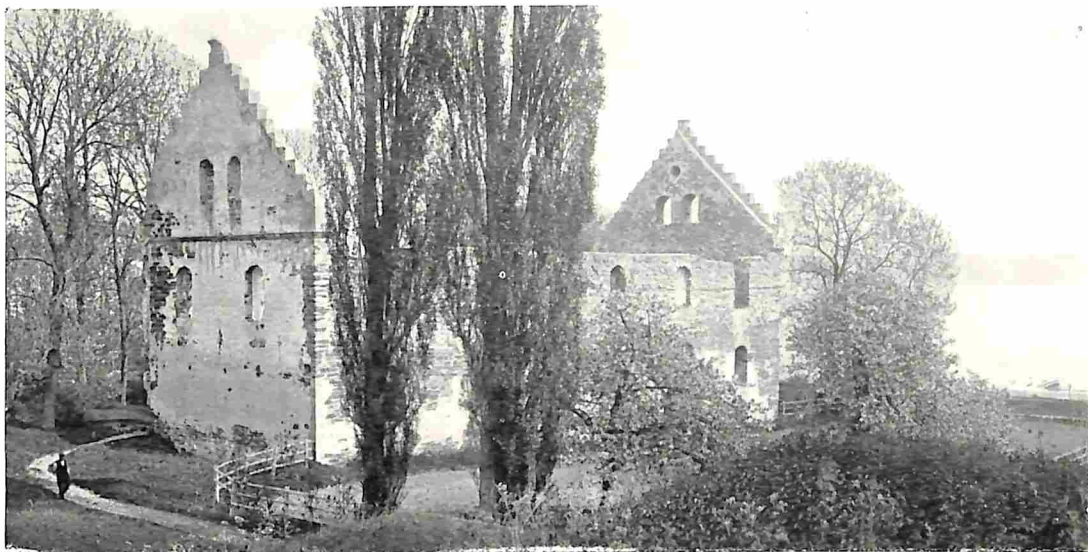
HET BETOOVERDE EILAND

(Vervolg)

DIENZELFDEN avond nog zat 'k bij de schemerlamp buiten, op de gaanderij boven, waar de blik het meer bestreek tot de verre kust, wier vage lichtjes daar het duister doorprikten: en 'k las er de legende van Visingsö: Eens rees er een prachtig paleis, waar het water nu deint en diept. Daar heerschte een koning over zijn rijk en volk, in trotsche heerschzucht en willekeur. Het eiland zelf maakte deel uit van zijn bezit: maar het was toen nog met het vaste land verbonden. En het meer was veel kleiner dan het nu is. ☞ Wel wist de koning, dat de fee van het meer hem liefhad. Hij had haar stem gehoord, als hij langs het water ging. Hij had haar zuchten en klachten verstaan, die uit de diepte tot hem doordrongen. Maar hij was doof gebleven voor haar smeeken, om haar onsterfelijkheid te geven voor het korte, aardse geluk. En de koning had een mooie, jonge vrouw tot zich genomen, die hij zeer lief had op zijne beurt. ☞ De jonge koningin scheen koning Vättern dankbaar voor het geluk dat hij haar bereid had. Maar in haar hart was zij trouweloos en vals. Zij had den ouderen koning uit berekening tot gemaal aanvaard. En ééns dat er vreemde gasten waren aan Vätterns hof, liet zij een jongen prins, die haar begeerenswaardig

leek, dan ook niet in twijfel over haar ware gevoelens. Hij verleidde haar, en zij volgde hem. Plotseling waren beiden spoorloos verdwenen, terwijl de koning zich op jacht bevond. Zijn vertrouwde zanger was de eenige, die wist van het heimelijk verraad. ☞ De zanger had den koning lief, hoe deze ook vaak onbillijk en hardvochtig optrad. Hij was hem in

trouwe toegedaan. Diep was dan ook zijn verslagenheid, toen hij zich overtuigd had van de ontrouw der jonge koningin. Hoe ontzettend zou het zijn, den koning dit over te brengen. Wie schafte hier raad? ☞ De zanger kende het geheim der fee, die den koning liefhad. Hij snelt naar het water toe en roept haar aan. In den naam der stille liefde die zij Vättern toedraagt, roept hij haar op uit de diepte, waar zij leeft in haar verborgen grot. Reeds kleurt de gouden glans van haar blonde lokken de blauwte van het meer. Het licht van haar glimlach breekt het helder kristal, dat openbloeit in regenboogvervige pracht. En terwijl de rimpelingen van het water in kringen uitvloeien, rijst zij er als een bloem, om te luisteren naar de stem van dengene, die den naam van haar beminde genoemd heeft. ☞ „Een groot ongeluk is over Vättern losgebroken. Zijn levensgeluk is hem ontstolen door zijn vrouw, die heimelijk uit zijn woning is weggevlucht. Hoe zal zijn hart dien smaad overleven? Wat raad?” ☞ De Sirene verneemt de treurmare. Diep laat zij het hoofd zinken, en haar gouden haren sluieren haar oogen zoolang zij weent. Dan schudt zij de lokkenvacht van haar aanschijn weg. Zij zal de stem volgen die haar riep, en den man van haar liefde het hoogste geven wat zij bieden kan in onbegrijpelijke zelfopoffering. Alles zal zij verlaten voor hem. Zij zal sterfelijk worden, om hem een troost te zijn en het verdere leven met hem te deelen. Zij zal den waan van zijn geluk voor hem redden. Zij zal zijn levensgezellin worden onder den schijn, alsof zij de andere was, wier gestalte zij aanneemt. Zoo zal Vättern niets weten van het verraad, van de ontrouw, van den smaad hem aangedaan. Zijn trouwe zanger zal met haar het geheim bewaren. ☞ Wanneer de koning dan terugkeert van zijn jacht, is er in zijn paleis niets veranderd. Zijn jonge koningin komt hem

DE RUINE EN HET SLOT VISINGSBÖRG

liefderijk te gemoet, en zelfs vriendelijker dan zij placht. Haar glimlach is als een glans om haar heen. De zweem van den weemoed, die haar oogen een dieperen gloed gaven, dooit weg wanneer de koning haar in zijn armen neemt. En hij noemt haar met den naam der andere, de trouwelooze, die nu met zijn grijzende haren spot. ☞ Jaren lang noemt de koning haar, de fee van het meer, met den naam der andere vrouw, niets vermoedend van de waarheid, niets vermoedend ook van de smart waarmee zijn gade zich zelve wegcijfert voor zijn geluk. Maar evenmin is koning Vättern zich bewust van de verandering die hij zelf ondergaat onder den stillen invloed dezer nieuwe levensgezellin en haar diepe liefde. Zij leidt hem zonder dat hij het beseft. Zij leert hem mildheid en goedheid. Er heerscht rechtvaardigheid in zijn rijk; de koning verleert zijn willekeur en zijn trots. Hij wordt een vader voor zijn omgeving en een vriend voor zijn volk. Zegen en goedheid stralen van hem uit. En ieder vereert de koningin als een hooger wezen, wier naam geluk en heil beteekent. ☞ Maar eindelijk, als Vättern nu heel oud geworden is, nadert zijn einde. Hij sterft in de armen zijner tiewe gade. Zijn laatsten ademtocht vangt zij op, zijn laatsten, brekenden blik. Maar ook in dit uur heeft zij haar smartelijk geheim niet verraden. Vättern verscheidt als een gelukkige. Slechts één gedachte en één verlangen heeft de koningin: te sterven met hem. Zóó zinkt zij, als gebroken op zijn lijk neer. ☞ Maar een wondere muziek heeft het paleis vervuld. Het ruischt door alle gangen en zalen, en stijgt in heldere gammen. Het wast in klank en geweld, en zingt in bruisend choraal. En terwijl al de tooverwezens van den diepen afgrond op hun tintelende harpen slaan, zinkt het paleis van koning Vättern weg in de diepte van het meer. Daár gaan zijn oogen open voor een nieuw leven. Daar ziet hij, wat hij op aarde niet zag. Daar wordt hem het geheim der minnende vrouw verklaard. En als loon voor haar deugd mag de fee er, in de onsterfelijkheid haar weergegeven, zijn liefde voor altijd genieten. ☞ De glimlach der fee, dat is dus het geheim der bekoring van Visingsö. Wanneer het meer spookt onder den storm, zeggen de bewoners dat koning Vättern knorrig is. Maar altijd weet de fee hem weer te verzoenen. Haar macht triomfeert. Dan straalt de luister van het verzonken slot door de golven heen, die den zang van haar eeuwige liefde zingen. „Sirentoover”, had de scheepskapitein het genoemd. En wie er bij den oever naar dien zang hoort en op dien glimlach let, vergeet, in droomen gevangen, tijd en wereld en alle werkelijkheid.

DR. FELIX RUTTEN

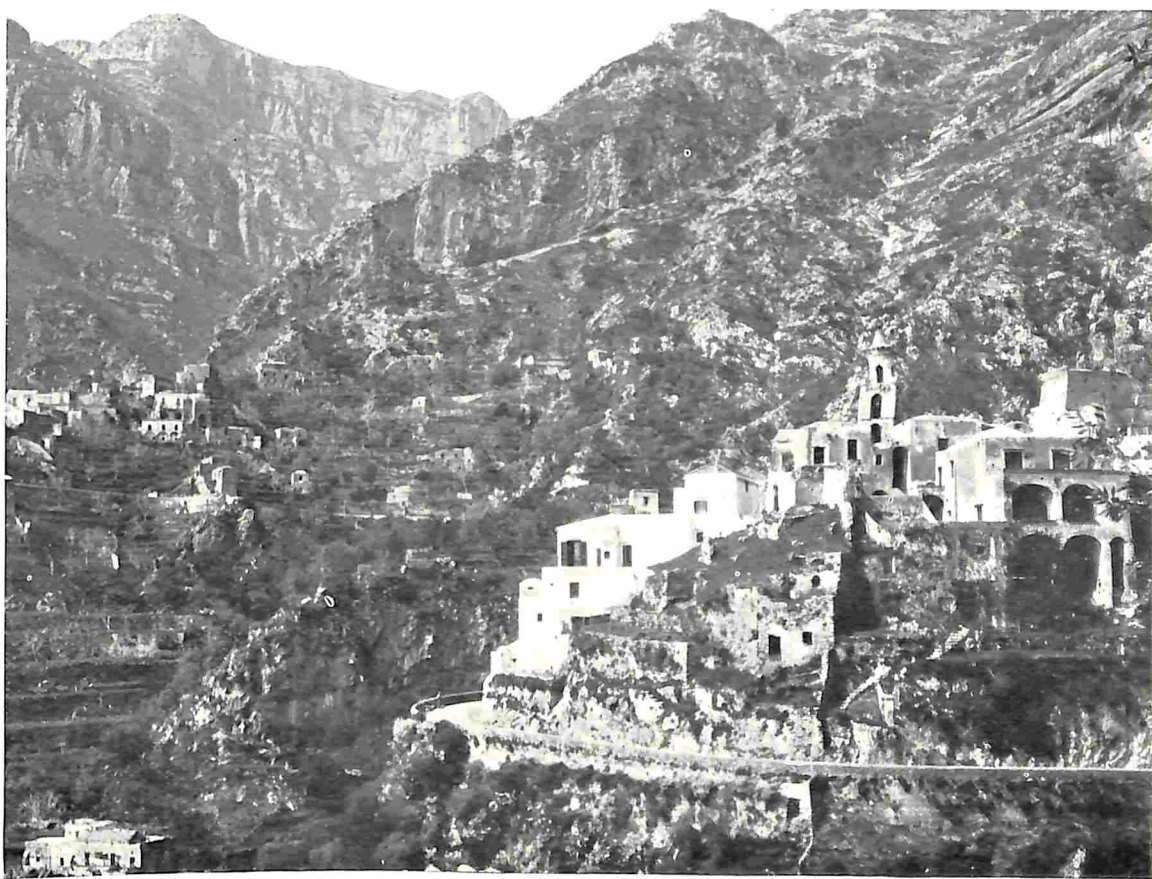
De vrouwelijke intuïtie kan een groote steun voor den man zijn, maar hoe vaak wordt deze reeds bij voorbaat door hem uitgeschakeld.

DE VLAKTE VAN SORRENTE

POSITANO

AMALFI en Sorrente behooren ongetwijfeld tot de bekendste stadjes van geheel Italië. En het vlakbij gelegen eiland Capri heeft een nog grooteren roem. Zelfs wie er niet geweest is, weet mede te spreken over de Amalfitaansche Riviera, waar Ibsen geruimen tijd woonde en werkte, en Wagner de inspiratie vond voor Kling-sor's Toovertuin. Maar het laatste dorp op deze kust, Positano, is bijna geheel onbekend. Met trein, tram en autobus, of met auto alleen gaat men van Napels over Castellammare naar Meta, een tot Sorrente behoorend dorp, aldoor langs de prachtige Golf van Napels, met zijn rotsige kust, overheerscht door het verre silhouet van den Vesuvius, die steeds getooid is door een witte rookpluim. Dan bij Meta slaat men links af:

HET OUDE POSITANO: „LA CITTA MORTE”

de bergen in, hooger en hooger slingert de weg, tot men aan zijn voeten het land tusschen Castellammare en Sorrente als één vlakke ziet, een vlakke dicht bezaaid met kleine vriendelijke huizen en waar ieder hoekje gebruikt wordt voor sinaasappelcultuur. Als het warmer begint te worden, in 't voorjaar, moet men het goede oranjeoof beschutten tegen de felle zon: het heele land lijkt dan bedekt met stroommatten. ☼ De weg maakt een bocht, en ineens zijn we aan de zuidelijke kust van het schiereiland, dicht bij het noordelijkste punt van de Golf van Salerno. Voor ons liggen de Sirene-eilanden, waar eens, volgens de Odyssee, de Sirenen woonden, die door hun zoete zangen de schippers betooverden en op de scherpe rotsen lokten, waar de schepen met man en muis vergingen. Nu is het er zoo gevaarlijk niet meer. De zee is blauw als de hemel en om de eilanden zoomt zij een band van zuiver wit schuim. ☼ Verder gaat de tocht over een weg waarnaast de rotsen haast loodrecht naar beneden gaan, meer dan honderd vijftig meter diep. En overal zijn scherpe bochten, want de kust is woest en onregelmatig. Voor ons Noorderlingen is vaak Italië te zacht en te liefelijk, maar hier is niets van dien aard: hoog, streng en gebiedend zijn de bergen, en de zee, wanneer de wind op de kust staat, zweept haar blank schuim hoog op. Dan verandert het azuur in melkig blauw met groene banen ertusschen en veel wit schuim van zichtbare en onzichtbare rotsen. Maar ook met het mooiste, zachtste weer blijven de plooiën en contouren der bergen als versteende bevelen der reuzen. ☼ De weg gaat door met slingeren, en eindelijk zien we, als weggedoken in een hoek, een dorp tegen de grauwe rots. De huizen, opgetrokken uit denzelfden steen als de bergen, zijn grauw en liggen boven elkaar. Werkelijk, dichterbij gekomen, ziet men, dat vaak het dak van het ene huis tot terras van het erboven gelegene dient. De autoweg laat het grootste deel rechts, dus lager liggen, maar een hoofdstraat gaat met veel wendingen naar beneden om later weer te stijgen naar den autoweg, die dan aan den anderen kant van het dorp gekomen is. Daartusschen zijn overal steile trappen en trapjes, die de huizen met elkaar verbinden en met de straat. ☼ De kern van het dorp ligt vlak bij de zee: om een strandje niet meer dan honderd vijftig meter lang. Daar zijn nauwe, half overdekte steegjes, waarin de winkeltjes gedijen, die bijna allemaal hetzelfde en van alles en nog wat verkopen. Dat dorp is Positano. De auto's snorren erlangs, want weinigen kennen het. Maar wat ligt het mooi daar: verspreid over de rots, één geheel ermee vormend, is het met al die platte koepeldaken een zeer duidelijke herinnering aan wat eens een Saraceensche nederzetting was. En natuurlijk is niet alleen de bouwstijl overgeleverd, maar de bevolking doet in type en gewoonten nog steeds sterk Saraceensch aan, al is zij gekerstend, zooals geheel Italië. ☼ Vroeger was er nog wel eens meer wat te doen: toen de kronkelige weg langs de afgronden zoo slecht was, dat de auto's er over huppelden en ook de huurkoetsjes uit Castellammare en Sorrente er slechts heel langzaam en voorzichtig voortkropen. Wie toen van de Noordkust naar Amalfi ging, hield er vaak stil om te middagmalen en . . . bleef er. Maar nu is de weg goed en men kan vòòr den middag in Amalfi zijn, dat iedereen roemt, waar men meer gemakken en zelfs luxe heeft. Maar Positano, al is het op het oogenblik nog heel primitief, en al is het twintig-eeuwsche leven er nog weinig doorgedrongen, ligt mooier en grootscher, ja, is misschien het mooiste kleinood aan deze gansche kust van Napels tot Reggio, dat ligt op de punt van de laars. J. P. VAN AARTSEN

Ontvangen uitgaven

J. Westra en van Holthe stelde een catalogus samen van de voorwerpen in het Waagmuseum en de Chirurgijnskaemer te Enkhuizen, waarbij ook twee bekende kenners van oud-Enkhuizen, D. Brouwer en W. Bloemendaal, hun steun verleenden. D. Brouwer schreef de historische inleiding.

Bagdad - Het sprookje dat geen sprookje meer is . . .

BRUGGEDRAAIER . . . altijd maar draaien zonder zelf het gevaar te loopen ooit draaiërig te worden, Koning . . . alles wat het hart begeert, voor niets te kunnen krijgen, Robinson Crusoe en het leven met een getemde menscheneter op een onbewoond eiland, zeeofficier, maar helaas — en met tergende regelmaat óók nog — een twee voor het rekenen op mijn rapporten, . . . en tenslotte journalist met den hartewensch nog ééns in het leven naar Bagdad te mogen gaan . . . ziedaar de lijn waarlangs het leven van schrijver dezer causerie zich zoo ongeveer heeft afgespeeld. ☼ En thans een bekentenis. Voor bruggedraaiër vond ik mij eigenlijk toch nog wel een beetje té goed, voor Koning . . . ik begon mij zelf toen te kennen . . . een tikkeltje te dom, voor Robinson was mijn vatbaarheid voor zeeziekte, en voor zeeofficier hetzelfde euvel in nauw verband met mijn schaarsche belooning voor het rekenen een vrijwel onoverkomelijk bezwaar, maar . . . in Bagdad ben

ARABISCHE VROUW MET VINGER-
RING IN DEN NEUS

ik dan toch geweest. En het aller-eerste wat deze beroemde Kaliefenstad mij bracht, was een vrij stevige . . . desillusie. ☼ Want ik droomde van schoone, donkerrooige vrouwen die op het hoofd slank gelijnde waterkruiken torsten, ik zag voor mijn verbeelding de heerlijkste kleederdrachten met goud en zilver doorweven, en ik hoorde den hoefslag van vurige paarden, die kranige ruiters in wijd-wapperende mantels deden voortrennen in razenden ren . . . ☼ Niets van dat alles . . . ☼ Ik zag vrouwen met een petroleumblik het water uit de rivier scheppen, ik zag viezige en dikwerf op invallen staande huisjes, weer opgelapt met gegolfd roestig-ijzeren platen, ik zag géén vurige rossen maar wel alleronsmakelijkste Fordjes die in het rammelend ingewand zoóveel doode en levende inventaris vervoerden, dat ik er mij ieder oogenblik weer over verwonderde, dat het vehikel met inhoud nog maar steeds niet den strijd om het bestaan verkoos te staken . . . ☼ Een merkwaardigen indruk maakte op mij de stad, die mij in veel opzichten aan den Balkan deed denken, dezelfde wanorde en onordelijkheid, dezelfde wirwar van zich nimmer haastende menschen, datzelfde pogen om de oogen te sluiten voor den gebiedenden eisch met het oude en verouderde te breken en over te gaan tot het nieuwe en moderne, maar toen ik haar beter had leeren kennen, toen merkte ik toch ook daar die wondere aantrekkingskracht van het Oosten, die van een zoo gansch bijzondere bekoring is. ☼ Gij moet er dwalen wanneer de laatste stralen der scheidende zon glijden over de betegelde koepels der Moskeeën, gij moet er zwerven wanneer het ruoer van den „Alltag“ verstilt en over die kleine intieme pleintjes waar een oude fontein tusschen een groepje oranjeboomen zijn bestaantje te verdroomen schijnt, de menschen zich langzaam voortbewegen in een rust, die door niets ter wereld schijnt te kunnen worden verstoord. En dan zult ge het zien, of nog veel meer — dan zult ge het voelen, dat het hart dezer oude stad gebleven is zooals het eeuwenlang uit te drukken — met haar schoonheid „te koop loopt“. Zij angstvallig voor waakt deze bekoorlijkheden den eerste den beste te verraden. Het gaat hier niet anders dan het gaat met alle waarachtige schoons . . . het ligt niet aan der dingen die zal het óók vinden . . . die ernstig zoekt . . . brug, genoemd naar den engelschen generaal Maude, die in 1917 de stad als overwinnaar binnenrukte en laat uw blik glijden over de daaronder stroomende rivier de Tigris. Hoe merkwaardig zijn hier die kleine, ronde vaartuijges, de zoo-

genaamde Guffa's uit leem en twijgen gevlochten, en waarin een man met een langen stok gewapend, zich zoo wonderhandig weet voort te bewegen. Gij ziet de moskees met de slanke minarets, die zich als immense uitroepsteekenen ten wijden hemel strekken, ge verwondert u over de preutsheid van de vrouw in paarse dracht, die haar gelaat heeft verhuld door een soort van scherpje, en ge staat een oogenblik stil, wanneer daar aan den oever de geloovigen knielen en hun gebeden verrichten. ☼ Hoe allerzonderlingst komen u de koffiehuisen voor, allerongemeenlijkste inrichtingen, groote, ongezellige lokalen, maar waarin de inboorling den ganschen dag doorbrengt. Waar hij eigenlijk niets anders doet dan rooken

KERKHOF TE BAGDAD MET DE TOMBE VAN DEN SHEIK OP DEN ACHTERGROND

en drinken en peinen Waarover? Dat zou hij u waarschijnlijk zélf niet kunnen zeggen, hij neemt het leven zooals het nu eenmaal is, en het doet mij levendig denken aan wat ik eens in Aleppo hoorde, en wat hierop neerkwam: Och, waarom zouden wij ons óók nog met allerlei problemen kwelen? „Quand il faut mourir . . . c'est écrit . . .”. ☼ Een levensbeschouwing die — naast heel veel moois — toch ook dit niet te miskennen bezwaar heeft, dat het op elke poging tot vooruitgang onverbiddeijk remmend werken moet. ☼ Interessant is in deze stad o.a. het bezoek aan twee kerkhoven — het Duitsche en het Engelsche, interessant hierom, omdat het op een zoo gansch verschillende wijze toont hoe men voor hen, die ons verlieten, heeft gezorgd. Het Duitsche . . . het is alles met roerende zorg onderhouden, een enkele bloem, een simpele krans . . . wie hier de laatste rust gevonden heeft, wordt door de levenden niét vergeten . . . ☼ Men vertelt mij hoe ook de Engelschen er toe hebben meegewerkt, om de in de omgeving verspreid liggende vijanden op te sporen en hier te samen te brengen. Want eerst met het eindigen der vijandelijkheden houdt óók de nijd en de haat en de afgunst op en verandert in mededoogen en medegevoel Ziet, daar is een graf, waarop een zonderlinge naam onder het ijzeren kruis gebeiteld staat. Wie hier begraven ligt, heet Carl, maar de engelschen hebben dit schijnbaar niet begrepen en van de C een E gemaakt. ☼ Earl zoo en zoo . . . ☼ Zij weten óók niét, hoe men in het Duitsch de woorden afkort of onderbreekt en dus beitel een vriendelijke hand in den steenen zerk: Er starb für sein Vaterland Maar dan het laatste woord afgebroken bij de letter t en dán . . . een nieuwe regel . . . ☼ Maar de bedoeling is goed En dus grijpt het aan . . . ☼ Dan gaat men naar den Engelschen hof der dooden en een huivering bevangt ons bij dezen aanblik. Want daar liggen in breede rijen 5000 jonge menschen, zóó jong dat zij het leven zagen afgesneden láng nog voordat het begonnen was Hier prijkt geen bloem hier hangt geen krans hier is alles nuchter, hard en koud ☼ Maar het allerbezienswaardigste is en blijft dat kleine museum, waar gij weliswaar nog niét véél kunt zien, maar waar de qualiteit dermate de quantiteit overtreft, dat een bezoek hieraan alleen al een tocht naar deze stad zou loonen. Want reeds in den

oertijd van 2800 v. Ch. wist men — en met welke geraffineerde werktuigen en kunstenaars hebben wij hier te doen — uit ivoor een stierenlichaam met een menschenkop te tooveren, zóó iets van wondere pracht en uitdrukingskunst, dat ge u afvraagt, of zij die thans door hun kunstzinnigheid het menschdom in verrukking weten te brengen, niét veeleer achter- dan vooruit zijn gegaan . . . ☼ Het bekijken en bewonderen wordt hoe langer hoe meer tot een onafgebroken en ongekend genieten. Ik zie o.a. een gouden dolk, het heerlijkste en teerste filigrain werk, het heft van blauwen steen, versierd met gouden kogeltjes, en daarnaast twee sierlijk bewerkte gouden sporen Het is al van een ongelooflijke pracht. ☼ Van een ongelooflijke pracht én . . . een schrille tegenstelling. Goddelijke kunst door menschenhanden gewrocht. Door de Godheid zelve geïnspireerd? Wie zal het den vragenden nazaat onthullen? ☼ Speren en dolken, messen en zwaarden . . . alles van koper en brons, en met houten stelen. Koperen sikkels . . . vijzel en stamper van wondermooien groenen steen en dateerend uit 2000 voor Ch., wit steenen kommen met regelmatig en kunstig gekarteld rand, en dan . . . dán het siersel dat eens het hoofd van een vrouw moet hebben omkranst, gouden haaren hoofdtooi, om het hoofd een krans van dof-gouden bladeren, in de ooren halve gouden maantjes, en aan de vingers filigrain bewerkte, gouden ringen . . . ☼ Schitterend mooi moet dit alles zijn geweest, niét anders dan de versiering,

DE „HEEREN”, DIE MIJ IN BAGDAD ONTVINGEN EN, LANGS DEN WEG LIGGENDE, ER OP WACHTTEN „KLANTEN” TE VANGEN EN TE BEDRIEGEN

welke den vrouw achter in den haarwring droeg . . . drie dof gouden bladeren op een dunnen steel, de kelk der bloemen van goud, het hartje zacht-blauw . . . Doch dit alles — en plaatsruimte verbiedt mij uitvoeriger te worden — dit alles verzinkt in het niet — wanneer men de allerlaatste en tevens allerschoonste aanwinst beziet . . . den zoogenaamden Leeuw van Babylon, een in Berlijn uit duizenden schilfers en schilfertjes samengesteld kunstwerk, en dat, stammende uit de dagen van Nebucadnezar, wel het allerfraaiste is, wat ik — met uitzondering misschien van die wondere zuilen in Baalbek, ooit ergens ter wereld heb mogen vinden. Welk een kunstzinnigheid, welk een eindeloos geduld, welk een bovenmensschelijk gevoel voor lijn en kleur en welk een weergalooze liefde óók, moeten hier hebben samengewerkt, om dit heerlijk geheel tot stand te kunnen brengen. Hoe moeten deze oude kunstenaars het hier geschapen dier hebben gekend en begrepen, hoe moeten zij al op de hoogte zijn geweest van den innerlijken bouw der weergegeven figuur, hoe moeten zij als het ware de werking van elke spier, de beweging van elk orgaan, de trilling van elke vezel hebben gekend, voor en aleeer zij in staat waren uit deze nuchtere, koude materie een wezen van zoo een tintelend leven te kunnen wekken . . . Want in dezen door de woestijn schrijdenden leeuw zit zóóveel gang, zóóveel beweging, zóóveel rythme, zóóveel cadans, dat ge het dier als het ware levend voor u ziet. En het neerzetten der pooten, het flonkeren der oogen, en het opensperren van den geweldigen muil laat dan ook een onvergetelijken indruk na . . . Hier liggen tevens nog twee heerlijke beelden . . . een koning en een koningin, de een in vasten slaap verzonken, de andere zachtjes glimlachend. Ook hier is weer alles even gracieuus en bevallig bewerkt, de geplooid gewaden, de slanke vingers vol groeven, die wonderdeere trek om den gesloten mond, die héél teere trilling om de oogleden; . . . ik kan mij den mensch niet voorstellen, die bij het zien van al deze schoonheid zich niet in een wereld wanen zou, die niets realistisch meer heeft, en die niet alleen het sprookje

benadert, maar veeleer de incarnatie van hetzelfde is . . . Wie het schoone wil zien . . . moet het zoeken. Meer dan een héél vluchtige leidraad wil deze causerie dan ook niet zijn. En wie zoekt die vindt het hier nog in deze oude Kaliefenstad. De stad die een verleden heeft gekend als weinig andere, wier leven zich afspeelde tusschen weelde en macht, armoede en ontbering, grootheid en verval, wereldbeteekenis en provinciale vergetelheid. Een stad van de meest zonderlinge contrasten . . . de vuile, stoffige en koortsachtig werkende hoofdstad van Koning Faisal van Irak, waar men in tien dagen tien huizen, of wat daar op lijkt, tegen den grond smijt om er in een maand een evengroot aantal nieuwe en moderne voor in de plaats te stellen, een stad van vlotte bedriegers op allerlei gebied en van protserige amerikaansche toeristen, die door het gooien met geld het voor den minder met aardische goederen gezegende grondig bedorven hebben, een stad waar ge uw post per vliegtuig verzendt, maar u zelf op zoo een kleinen, taaien ezel hijscht, een stad van filmvertooningen, die in Europa bereids maanden en nog eens maanden geleden vertoond en genoten zijn, een stad tenslotte van een voortdurenden strijd tusschen het oude dat nog maar altijd niet gelooven wil dat het verouderd is en de nieuwste nieuwigheden die in dit „verwestersche” Oosten niet passen . . . Zooal niet vloeken . . . Tenslotte: Een hopelooze wirwar van de tiende en de twintigste eeuw, Bagdad, de stad van honderden menschentypen, van zwaargesluierde vrouwen, Bagdad, dat het leven schonk aan een ontelbaar aantal overleveringen op welk gebied ge maar wilt . . . hartsucht, liefde, wreedheid en óók wel eens humor . . . kortom een plaats waar het verleden niet zwijgt en toch óók het heden zich hooren laat . . . Wanneer Gij het oor maar te luisteren legt . . .

Dr. C. DE MAREES VAN SWINDEREN

EEN HARDE LEERSCHOOL

DOOR F. ST. MARS

3)

DAAROP volgden snelle stappen, die steeds naderbij kwamen en in een onregelmatige rij vlug galoppeerend, lenig en angstaanjagend, schoten vijf dieren over de open ruimte de impala achterna en verdwenen, onzen jongen vriend achterlatend springend en jankend van woeste opwindung, net als een huishondje zou doen. De dieren leken precies op zijn moeder, volwassen wilde honden, die hun prooi achtervolgden; een afzonderlijk stelletje van den grooten troep van vijftig dieren, die voortdurend rondwaalden over een terrein van duizend vierkante mijlen langs rivieren en stroomen en die zelden langer dan een dag op dezelfde plaats bleven, behalve als hun wijfjes gejongd hadden, welke dan natuurlijk den troep moesten verlaten en een eigen huishouden voeren. Dien avond kwam zijn moeder laat bij hem en toen ze dat deed had zij bloed op haar snuit, het bloed van een impala antilope; want het diepe, huilende „Koe! koe! koe!” wat over heel Afrika de verzamelkreet der wilde honden is als zij jagen, had haar van verre en op tijd geroepen — om te eten. Maar lang vóór zijn moeder verscheen, was ons jong, woest van opwindung — zooals alle honden als zij zien jagen — zelf op jacht gegaan, na door janken zijn zusje te hebben geroepen. De „bush” was vreemdsoortig stil na het voorbijtrekken van de

BOOTEN OP DEN TIGRIS. ZOOGENAAMDE GUFFA'S EN GEMAAKT UIT LEEM EN TWIJGEN

andere puntige takken — vol ijver bij hun eerste, zelfstandige jacht. Zij jankten onder het draven en vergaten heelemaal het gevaar dat zij liepen, want die schuilplaats van honderdvoudige doodsvormen was geen plaats voor hen bij dag noch bij nacht; maar vooral 's nachts niet, zonder de vreesaanjagende tegenwoordigheid hunner moeder om ze te beschermen. Niettemin bleven zij niet slechts — met het geluk, dat steeds met den beginneling is — in leven, zij het ook niet met een heele huid tengevolge der zoeven genoemde doornen; maar zij vonden zelfs bij toeval het dier waarop zij joegen, op drie honderd el van het beginpunt af. Het was een vreemd diertje en lang niet leelijk; tenminste als een gitzwart dier, zowat vier voet lang, met vier heldere, witte strepen over zijn rug en een mooien, witten pluimstaart, die hem nog wel acht duim langer maakte, mooi genoemd kan worden, dan was en hij droeg zijn staart hoog opgeheven en over zijn rug gekruld, als een soort gevaarsignaal; en zoodra hij zag, dat de twee wilde hondjes zijn spoor volgden, was de stank waarmee hij de stille lucht vervulde verre van lekker. Ook had hij iets levends tusschen zijn voorpooten, dat fel op hun jacht — en dit des te meer omdat zij het stilletjes deden, nu hun moeder weg was — om op den stank te letten, en zij bleven niet staan voor zij bijna hun prooi bereikt hadden, die niet anders was dan wat men in de wandeling een stinkdier noemt. Het kleine dier, wiens haren overeind ooit op een gevaar-signaal leek en dat een geur verspreidde op eigenaardige wijze wegspringend met vier pooten tegelijk, alsof er een veer onder ieder der pooten zat. (Wordt vervolgd)